

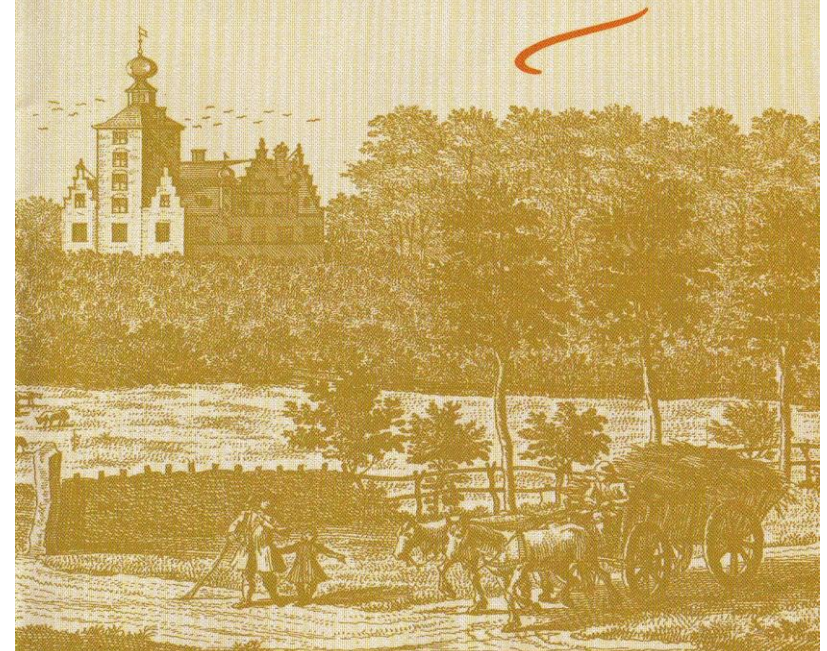
Een actuele brochure is te kopen bij:
Kasteel Amerongen.
Landgoed Zuylestein Leersum.
't Winkeltje van Oostbroek De Bilt.
The Readshop Doorn.
Zie: [landschapvanamerongen.nl/
Wandelen/Het Cotlandenpad](http://landschapvanamerongen.nl/Wandelen/Het_Cotlandenpad).

Janny van der Linden

*Wandelen over
landgoederen,
boerenerven,
zuwes en lanen*

HET COTLANDENPAD 9 KM

Ontdek het mooie buitengebied van Amerongen en Leersum.

Wandelen op de rand van het karakteristieke kampenlandschap en door het ontginningslandschap. Over landgoederen, boerenerven, zuwes en langs lanen. Vanuit het project 'De paden op, de lanen in... Langbroekerwetering' is een aantal lanen en zuwes hersteld. Geniet van de rust, kleinschaligheid en de combinatie van cultuur en natuur.

Klompjes aan, rugzak op en gaan!

HET COT

Startpunt Amerongen → Groene entree Amerongen. Open eind 2007.

Openbaar vervoer → bus 50 of 81, halte Amerongse Berg.

Startpunt Leersum → Touché Eethuis, Rijksstraatweg 54, Leersum, 11.00 uur open, dinsdag gesloten, in de winter ook maandag gesloten.

Openbaar vervoer → Bus 50 of 81, halte Gemeentehuis.

De naam van het pad komt van een verkavelingseenheid die in het gebied voorkwam: de zogenaamde cotlanden of collanden. Het ging om een kleinere verkavelingseenheid dan gebruikelijk was, maar de grootte is niet precies uit te drukken. Mensen die eigenlijk geen recht op grond hadden de onvrijen, kregen een klein stuk woeste grond om te ontginnen. Deze mensen woonden in een kot of cote en werden keuters of kotters genoemd.

1 Amerongen

Amerongen kwam vanaf de Middeleeuwen tot ontwikkeling. De mensen vestigden zich op de overgangen van de heuvelrug naar de lagere gebieden. Om gewassen te telen werd steeds meer grond ontgonnen. Deze oorspronkelijke akkers staan bekend als 'engen'. Amerongen werd voor het eerst in 1126 als Amerungon aangeduid als plaatsnaam. Amerongen komt van Amer, een natuurlijke waterloop.

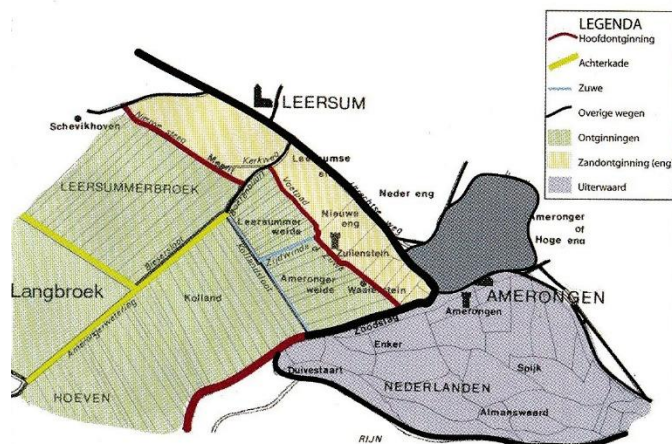
U kunt van 1 april t/m 1 oktober vanaf dit punt ook de route 'Amerongse Bovenpolder wandeling' van Staatsbosbeheer volgen (zie rode markering kaart).

LANDENPAD 9 KM

HET COU

Bron: Het Kromme Rijkgebied in de Middeleeuwen
Dr. C. Dekker, 1983

2 Rodenstein

Op Kersweg 28 staat dwarshuisboerderij Rodenstein. De naam verwijst naar Roodesteyn, een huis dat westelijk van deze boerderij heeft gestaan. Deze verdween vermoedelijk in de 18de eeuw en toen bouwde men deze boerderij. De naam Rodenstein is een samenstelling van roden en steen. Roden staat voor rooien en betekent ontginnen uit bos. De verbouwde tabaksschuur is van 1808. Vanaf de 17de eeuw was de tabaksteelt voor de inwoners van Amerongen een belangrijke bron van inkomsten. Rode Oud-Hollandse dakpannen en het teren van het hout was kenmerkend voor deze tabaksschuren die het landschap sierden.

3 Waayenstein

Het huis Weyensteyn werd in 1436 voor het eerst genoemd. Op een 17de-eeuwse pentekening staat de ridderhofstad als donjon afgebeeld: een middeleeuwse woontoren, met twee zijvleugels en omgeven door een gracht. Deze donjon is vóór 1647 door een 'herenhuis' vervangen. Daarna is een boerderij op de deze plaats komen te staan. De laatste is in de 19de eeuw verbouwd. Waayenstein is naar een waai vernoemd, een watergat dat bij een dijkdoorbraak ontstaat.

4 Zuwes

Kenmerkend voor het gebied is de aanwezigheid van zuwes. Een zuwe is een scheidingskade tussen verschillende ontginningsseenheden en werd ook zijwinde genoemd. Deze enigszins verhoogde kades hadden een waterkerende werking en deden gelijk dienst als pad. De zuwes moesten aan bepaalde voorwaarden voldoen: ze waren 10 voet breed en lagen ca. 2 voet boven het grondwaterpeil. Nu zijn de kades met opgaande beplanting door de verhoogde ligging in het landschap nog herkenbaar als zuwes.

Als u op de Lekdijk wandelt, let dan goed op het verkeer.

5 Lekdijk

Omstreeks 1100 of eerder lag hier een kade, die regelmatig problemen veroorzaakte. Zo was er in 1230 een 'overlopinge der Rivieren' en in 1233 een 'dijkbrekinge'. In 1234 werd de kade opgehoogd tot de huidige Lekdijkhoogte. De voet van de dijk is recent verzaard.

6 Hakhout

Een verdwenen cultuur is het telen van hakhout. Hakhout was vroeger van levensbelang. Het werd voor verschillende doeleinden gebruikt, zoals beschoeiing, hekwerk en natuurlijk om te stoken. Toen de hakhoutcultuur verdween, omdat er andere brandstoffen beschikbaar waren, liet men veelal op de stobbe één sterke scheut staan, een zgn. spaartelg. Deze groeide op tot boom en zo ontstond een spaartelgenbosje. In Kolland en Zuylestein wordt nog essen-

Hakhout met onderbegroeiing van bosanemoon

7 Landgoed Kolland

Tussen de Ameronger Wetering en de Lekdijk ligt het landgoed Kolland: 119 hectaren met eikenbossen, oude eikenlanen, essen-hakhout, weilanden en een boomgaard. Het is een landgoed zonder 'groot huis'. Een van de drie pachtboerderijen draagt de naam Kolland, maar er heeft op dit landgoed nooit een riddermatig of anderszins aanzienlijk huis gestaan.

Boerderij De Boterbloem is 's middags open voor een drankje (niet op zondag).

8 Zichtbare Tijd

Tegenover het slootje voorbij de schaapskooi is een hoogteverschil in het bos te zien (een zogenaamde natuurlijke overgang). Dit hoogteverschil geeft een tijdgrens van bijna 120.000 jaar aan. Ongeveer 130.000 jaar geleden spoelde door het smelten van de ijskap veel zand en grind van de stuwwal en dit werd aan de voet hiervan afgezet. Het dekzand ontstond in de laatste ijstijd ruim

Kasteel Zuylestein voor 1945

LANDENPAD 9 KM

Rijksstraatweg, rond 1915

10.000 jaar geleden. Er groeide vrijwel geen vegetatie en de wind- en sneeuwstormen kregen vat op de bodem. Het zand ging stuiven en werd hier afgezet. Deze natuurlijke overgang is dus de scheiding van de spoelzandwaaier en het lager gelegen dekzand.

9 Via Regia

De huidige Rijksstraatweg, een belangrijke handelsroute in het verleden, is onder verschillende namen bekend geweest. Al vanaf de 10de eeuw was het de verbindingroute tussen Utrecht en Keulen. Mensen kenden de weg als Via Regia, maar het werd eveneens Koningsweg of Grote Heerweg genoemd. In de 19de eeuw verbeterde en verhardde de overheid de weg. Hiermee veranderde ook de naam in Rijksstraatweg.

10 Leersum

Hlarashem werd in 1262 genoemd en verwijst naar Leersum. Lareshem of Lareshem werd later ook veel gebruikt. De betekenis

van de naam heeft betrekking op de ligging in de bossen. Bij 'leer' of 'laar' moeten we denken aan een bos dat door de bewoners die er dichtbij woonden gebruikt werd om bijvoorbeeld hout te verzamelen. 'Heim' betekent woonplaats.

11 Kasteel Zuylestein

Kasteel Zuylestein werd voor het eerst vermeld in 1381 als 't Huys mit sijne hofstede, dat gheheten is Sulensteyne. Het kasteel met de uivormige spitsen werd door de geallieerden in maart 1945 gebombardeerd. Van de voormalige ridderhofstad Zuylestein zijn het poortgebouw, de orangerie, het tuinmanshuis en de muur nog behouden. De Hollands-classicistische tuin, die tegen het einde van de 17de eeuw in opdracht van Willem van Nassau-Zuylestein is aangelegd, is één van de weinige die grotendeels bewaard is gebleven. Het nog steeds aanwezige lanenstelsel op het landgoed dateert ook uit deze tijd, en is uniek in Nederland.

De natuur en de mens laten sporen na in het landschap. En er komen voortdurend nieuwe sporen bij: van pingorunes uit de ijstijd en grafheuvels uit de prehistorie, tot houtwallen, knobomen en zelfs begroeide vuilnisheuvelds van nu. De natuurlijke en culturele landschapselementen vertellen verhalen over ons landschap. Landschapsbeheer leert ons die verhalen lezen en stimuleert daarmee het beheer van landschapselementen zodat zij ook in de toekomst een eigen plaats hebben.

Dit klompenpad is in samenwerking met Stuurgroep Kromme Rijnlandschap, particuliere eigenaren en vele vrijwilligers van Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen Leersum tot stand gekomen. Voor meer informatie over het project, kijk op www.landschapsbeheerutrecht.nl onder historische voetpaden.

Praktische informatie

- **Rondwandeling:** het Cotlandenpad (9 km)
- **Markering:** oranje markeringen in de vorm van een klomp.
- **Kortere wandeling:** het is mogelijk de route te verkorten. (zie kaart)
- **Aansluiting Amerongse Bovenpolder wandeling:** u kunt van 1 april t/m 1 oktober de route 'Amerongse Bovenpolder wandeling' van Staatsbosbeheer volgen.
- **Bezienswaardigheden:** de nummers op de plattegrond verwijzen naar de bezienswaardigheden langs de route.
- **Onverharde paden:** de wandeling is niet geschikt voor kinderwagens of rolstoelen, vanwege de onverharde en smalle paden. In geval van regen wordt waterdicht schoeisel aanbevolen.
- **Honden verboden:** het wandelpad loopt over particulier terrein waar een loopt en wild beschutting vindt. Om de dieren niet te verstoren zijn honden verboden.

COLOFON

PRODUCTIE: LandschapErfgoed Utrecht in opdracht van Stuurgroep Kromme Rijnlandschap
TEKST: H. van het Loo, LandschapErfgoed Utrecht.

FOTO'S: LandschapErfgoed Utrecht, Provincie Utrecht (A. Brombacher), G. Burgers, Het Utrechts Archief
HISTORISCH BEELDMATERIAAL: collectie Landgoed Zuylestein

VORMGEVING: www.PressArt.nl

© CONCEPT KLOMPENPADEN EN PRODUCTIE: LandschapErfgoed Utrecht en Peter Pim Stolker, www.PressArt.nl
Met speciale dank aan Vereniging voor Dorp en Natuur Amerongen Leersum, gemeente Utrechtse Heuvelrug en de particuliere grondeigenaren.

VOOR MEER INFORMATIE: www.landschapsbeheerutrecht.nl

2007, te druk. LandschapErfgoed Utrecht, De Bilt - Alle rechten voorbehouden

€ 1,00

Dit project is mede gefinancierd door de Europese Unie en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

